

“Si uobis placet, plaudite”

Margalida Ramon

El teatre grecollatí entre l'alumnat de secundària

Vint-i-cinc: aquests són els anys que complirà el Festival Juvenil Europeu de Teatre Grecollatí de les Illes Balears a la pròxima edició, que se celebrarà entre els mesos de març i abril de 2023. I és que el 1998 se celebrà la primera edició d'aquest festival, actualment organitzat per Pàrodos, amb l'objectiu d'acostar les tragèdies i comèdies gregues i llatines als alumnes d'educació secundària i batxillerat de les nostres illes.

QUÈ ES FA?

Una companyia teatral, especialitzada en teatre clàssic i de reconegut prestigi d'arreu de l'Estat espanyol, realitza a les illes de Mallorca, Menorca i Eivissa la representació teatral de dues obres grecollatines: generalment una tragèdia i una comèdia. A la pròxima edició, concretament, el grup galleg Noite Bohèmia durà a escena la tragèdia grega Electra, de Sòfocles, i la comèdia llatina Miles Gloriosus, de Plaute.

Aquestes representacions van precedides de la lectura i l'estudi, a classe, de les obres que els alumnes veuran interpretades. Els llibres són editats per Pàrodos i contenen la traducció al català dels textos clàssics, així com una introducció sobre l'autor i l'obra, i una guia de lectura. Duites a terme en la seva majoria per professors d'educació secundària, aquestes edicions han rebut les

felicacions de la crítica dels mitjans de comunicació per la seva gran qualitat, per la seva capacitat d'adaptació del grec i el llatí al català i per les activitats didàctiques que s'ofereixen com a complement.

Vint-i-cinc: aquests són els anys que complirà el Festival Juvenil Europeu de Teatre Grecollatí de les Illes Balears

Des de fa uns anys, Pàrodos va voler ampliar el festival fent una passa més en el seu camí

Des de fa uns anys, Pàrodos va voler ampliar el festival fent una passa més en el seu camí: la tasca de recerca i investigació va tenir la seva materialització, d'una banda, amb la signatura del conveni de Pàrodos amb la Universitat de les Illes Balears el 2016 i, d'altra banda, amb l'organització del Seminari de Cultura Clàssica els anys 2017 i 2018, en els quals es varen tractar distints aspectes de la cultura clàssica i es varen incloure tallers pràctics destinats a fomentar la creació teatral a l'aula sobre textos clàssics. Aquest curs passat, hem duit a terme un curs de formació del professorat (*El teatre grecollatí com a eina pedagògica*), que ha anat lligat amb la primera

edició del concurs TESPIS, amb el principal objectiu d'involucrar l'alumnat en la creació d'una peça teatral. Els guanyadors d'aquesta primera edició, les representacions dels quals es poden visualitzar al canal de *YouTube* de Pàrodos, foren: a Mallorca, l'IES Llucmajor i l'IES Josep Sureda i Blanes; a Menorca, l'IES Cap de Llevant, l'IES Josep Maria Quadrado i l'IES Pasqual Calbó i Caldés; i a Eivissa, l'IES Sa Blanca Dona. La nostra intenció és donar continuïtat a aquest concurs i d'aquí a poc es publicaran les bases de la segona edició.

QUI REPRESENTA LES OBRES?

Els encarregats de representar les obres, la majoria de vegades, són grups de teatre escolar, formats per joves actors, que participen en el *Concurso Nacional de Teatro Clásico Grecolatino*, organitzat pel Ministeri d'Educació i Formació Professional, que al curs passat, 2021/2022, celebrà la seva quinzena edició. Han actuat en els escenaris del nostre festival els grups següents:

- Compañía de Teatro Noite Bohemia, de Galícia.
- GEST, Plataforma Balear de Teatre Amateur.
- Companyia teatral Komos, del País Valencià.
- Grup Teatreintim, d'Inca.
- Grup GAT, d'Eivissa.
- TeatrEROS, de Mallorca.

- Escola d'Arts Escèniques del Teatre Sans, de Palma.
- Taller de Teatre de l'IES Pau Casesnoves, d'Inca.
- Grupo de Teatro Clásico de la Universidad de Alicante.
- Grup Ela Teatre, de Barcelona.
- Grup Selene de l'IES Carlos III, de Madrid.
- Grup "Las Ménades", de Sabadell.
- Grupo Arthistrión/Calatalifa, de Madrid.
- Grup Tafalitats, de Palma.
- Grupo Sta. Eulalia de Mérida.
- Grupo Balbo del Puerto de Santa Maria (Cádiz).
- Grup de teatre de la Universidad de Granada.
- Grup Thyassos de Madrid.
- Grup Xicarandana, de Mallorca.
- Grup "TNT", de Sevilla.
- Grup "La Miranda", de Barcelona.

Els encarregats de
representar les obres,
la majoria de vegades,
són grups de teatre
escolar

QUINS VAN SER ELS ORÍGENS DEL FESTIVAL?

Va ser, ja fa molts d'anys, que, en el si de la Societat Espanyola d'Estudis Clàssics (SEEC), vàrem voler que el teatre clàssic grecollatí arribàs als nostres alumnes i als centres escolars de les Illes Balears. En el moment en què es creaven els Premis Insulae, de cultura clàssica, per a alumnes de secundària de totes les Illes, ens vàrem adonar

que el professorat de llengües clàssiques es lliurava a la renovació pedagògica, a fomentar les capacitats de l'alumnat (competències avant la lettre) i a fer equip amb l'alumnat, per tal de descobrir el rerefons de gran part de la nostra manera d'entendre la vida. Els professors i professores de llengües clàssiques ja trepitjàvem el carrer a la recerca de les connexions múltiples de la cultura grecollatina amb la nostra realitat actual, i ho fèiem des de la recerca més seriosa i de la mà de l'alumnat que els cants de sirena de les disciplines 'utilitàries' no havien pogut convèncer de la 'inutilitat' de conèixer les seves arrels i amb les eines que, sovint, ens permeten desemmascarar les intencions més perverses de la 'cultura' utilitària.

Sabedors que el teatre ha estat l'eina que la nostra cultura ha fet servir per fer pedagogia, aquesta sí autèntica, al llarg de la història i amatents al declivi que aquesta forma artística pateix, vàrem posar-nos a la feina d'atracar els orígens del teatre al jovent de les Illes. Nogensmenys, vàrem voler emprendre una tasca multidisciplinària en la qual, no solament els nostres alumnes anassin a veure un espectacle, cosa que no era original, sinó que ho fessin de manera conscient i treballada. La preparació dels textos i de les corresponents guies didàctiques va animar molts dels nostres professors a col·laborar en la feina de traducció i adaptació dels clàssics grecollatins i a fer-ho en la nostra llengua, davant la mancança d'edicions d'aquest tipus en llengua catalana.

Els textos podien ajudar l'alumnat de secundària a aprofundir en els conflictes universals de l'ésser humà i a reflexionar sobre el curs de la humanitat en el seu esdevenir historicocultural: el conflicte generacional (Electra), el conflicte entre el dret natural i el dret imposat

Vàrem posar-nos a la feina d'atracar els orígens del teatre al jovent de les Illes

(Antígona), el conflicte religiós o moral (Prometeu, Fedra) i tota la sèrie de situacions que requereixen una resposta intel·ligent i, de vegades, gens còmoda es feien avinents, mitjançant el treball dels textos a l'aula, per a uns alumnes als quals se'ls havia venut la imatge que l'estudi de les humanitats és fàcil i apte per als febles, les dones i els mandrosos. Res més lluny de la realitat!

Així les coses, les Assembleïstes d'Aristòfanes, interpretada pel grup "La Miranda", de Barcelona, va ser la primera de les obres que va iniciar a les Illes el nostre particular viatge pel teatre grecollatí. L'any 1998, en el

Només amb la petita experiència d'un any, ja es va poder veure el potencial que suposava el teatre grecollatí

marc del teatre romà del Poble Espanyol de Palma, es va fer, doncs, la primera representació del festival.

Només amb la petita experiència d'un any, ja es va poder veure el potencial que suposava el teatre grecollatí, no només pels seus propis arguments, sinó també per l'atracció que suposava per a un públic jove i inquiet. Per tant, l'any següent ens vàrem atrevir amb dues obres (*Aulularia*, de Xicarandana i *Miles gloriosus*, de TNT) al mateix escenari.

QUI ORGANITZA EL FESTIVAL?

L'organització del festival, a partir de la XIII edició, el 2010, va a càrrec de Pàrodos, Institut Balear de Teatre Clàssic, una associació sense ànim de lucre formada per professors de secundària de llengües clàssiques, que es constituí per dur endavant un projecte que any rere any ha anat agafant més força. Actualment, els coordinadors som en José Jiménez, na Margalida Ramon, na Joana Maria Noguera, n'Antònia Rosselló i na Teresa Febrer. Volem aprofitar l'ocasió per agrair a l'anterior junta directiva, formada per en Joan Carles Simó, na Nieves García, na M. Isabel Ferrer i n'Eduard Mayans, la seva tasca desenvolupada durant tants d'anys.

D'altra banda, Pàrodos es va integrar dins "Prósopon", que coordina els distints festivals de teatre grecollatí que es fan a l'Estat Espanyol i del qual vàrem ser socis fundadors. És en aquest context de millora de l'organització i la gestió del festival i, fins i tot, d'amistat entre els distints coordinadors, que vàrem poder accedir a grups que ens han acostat el teatre clàssic des d'altres terres i altres mirades: grups com Balbo, Noite Bohemia i Komos han estat referents en la interpretació i revisió del teatre grecollatí.

ON ES DU A TERME?

L'any 2000 la representació de les obres es va traslladar al Teatre Principal de Palma, que ha estat la seu del festival a Mallorca de llavors ençà, tret del temps en què les

reformes del teatre ens varen dur al pati de la Misericòrdia de Palma o al col·legi La Salle de la capital mallorquina.

Un altre dels reptes assolits ha estat l'ampliació del festival a les illes germanes: el 2004 encetàrem el festival a Menorca i el 2005 a Eivissa. A la Pitiüsa Major es va comptar, des de l'inici, amb l'escenari de Can Ventosa i a Menorca es va anar passant des de l'experiència a l'aire lliure de Lítica, al teatre Calós de Ciutadella, a l'espai multifuncional des Mercadal i finalment al Teatre Principal de Maó, que s'ha consolidat com la seu del festival a l'illa de Menorca.

QUINES OBRES S'HAN REPRESENTAT I EDITAT?

En aquests vint-i-cinc anys de vida del festival s'han representat i editat, entre d'altres, obres cabdals de la literatura clàssica, com les tragèdies *Antígona*, *Èdip rei*, *Electra*, *Agamèmnon*, *Medea* i *Hipòlit*, entre d'altres, i les comèdies *Els ocells*, *Lisístrata*, *Amfitrió*, *Càsina*, *Cistellaria*, *Mostellaria*, *Miles gloriosus*, etc.

L'any 2000 la representació de les obres es va traslladar al Teatre Principal de Palma

QUINS SÓN ELS OBJECTIUS DEL FESTIVAL?

Els resultats, en el terreny participatiu, són evidents, si es té en compte que cada any participen uns 5000 alumnes de totes les Illes en aquesta activitat.

En l'àmbit pedagògic es fomenta el gust per la lectura, l'interès per les formes teatrals, el gust pels clàssics com a font de la nostra cultura, llengua i civilització, així com l'interès general per les manifestacions culturals.

En conclusió, el Festival Juvenil Europeu de Teatre Grecollatí de les Illes Balears contribueix al desenvolupament de les competències clau i al foment de la cultura entre el jovent, que disposa d'una ocasió única de tenir contacte amb els clàssics de la literatura grecollatina i de poder gaudir d'unes obres poc freqüents als escenaris. ■